

Нурмухаммедова Гўзалхон Баҳодировна,

Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардияси
Ҳарбий-техник институти Гуманитар ва
ижтимоий фанлар кафедраси катта
ўқитувчиси, мустақил изланувчи

<http://dx.doi.org/10.26739/2181-9130-2018-7-8>

ИЧКИ ИШЛАР ОРГАНЛАРИДА КОРРУПЦИЯГА ҚАРШИ ҚУРАШИШДА ЖАМОАТЧИЛИК НАЗОРАТИ СУБЪЕКТЛАРИНИНГ ВАКОЛАТЛАРИ

Аннотация: Мақолада ички ишлар органларида коррупцияга қарши курашишда жамоатчилик назоратининг аҳамияти, бу борада жамоатчилик назорати субъектларининг ваколатлари, жамоатчилик назоратини амалга ошириш механизмлари тўғрисида назарий фикрлар билдирилган, шунингдек, ички ишлар органлари фаолиятида коррупцияга қарши курашишда жамоатчилик назоратини кенгайтириш механизмини такомиллаштириш мақсадидабир қатор таклиф ва мулоҳазалар билдирилган.

Таянч сўзлар: ички ишлар органлари, коррупция, коррупцияга қарши курашиш, жамоатчилик назорати, жамоатчилик назорати субъектлари.

Нурмухаммедова Гузалхон Баходировна,

старший преподаватель кафедры
Гуманитарных и социальных дисциплин
Национальной гвардии РУз,
самостоятельный соискатель

ПОЛНОМОЧИЯ СУБЪЕКТОВ ОБЩЕСТВЕННОГО КОНТРОЛЯ ПО ПРОТИВОДЕЙСТВИЮ КОРРУПЦИИ В ОРГАНАХ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ

Аннотация: В статье излагаются теоретические концепции общественного контроля над коррупцией в органах внутренних дел, механизмы общественного контроля над государственным органом, а также ряд предложений и комментариев, направленных на совершенствование механизма общественного контроля над коррупцией в деятельности органов внутренних дел.

Ключевые слова: органы внутренних дел, коррупция, противодействие коррупции, общественный контроль, субъекты общественного контроля.

POWERS OF PUBLIC CONTROL PUBLIC CONTROL AGAINST CORRUPTION IN INTERNAL AFFAIRS

Annotation: The article presents theoretical concepts of public control over corruption in the internal affairs bodies, mechanisms of public control over the state body, as well as a number of proposals and comments aimed at improving the mechanism of public control over corruption in the activities of the internal affairs bodies.

Key words: internal affairs bodies, corruption, fighting corruption., public control, subjects of public control. corruption

For citation: Nurmukhammedova G.B. POWERS OF PUBLIC CONTROL PUBLIC CONTROL AGAINST CORRUPTION IN INTERNAL AFFAIRS. Journal of Law Research. 2018, 7 vol., issue 2, pp. 48-55

Жаҳон тажрибаси шуни кўрсатмоқдаки, ҳар қандай мамлакат модернизация босқичида туриб иқтисодиёт ва бошқа ҳаётий муҳим соҳаларни бошқаришнинг янгича усулига ўтиш даврида қатор муаммоларга дуч келади.

Давлат органлари фаолиятида қонунийликни таъминлаш муҳим аҳамият касб этиб, бу жараёндаги асосий вазифалардан бири коррупция билан боғлиқ ҳолатларнинг олдини олиш, унга йўл қўймаслик ҳамда самарали қарши кураш олиб боришдир.

Таъкидлаш жоизки, давлат органлари ва уларнинг мансабдор шахслари қандай вазифаларни бажаришидан қатъи назар, давлат мақсадларига эришиш учун ўз функцияларини аниқ ва сўзсиз амалга ошириш, фуқароларнинг барча ҳуқуқ ва эркинликларига риоя этиш ва ҳимоя қилишни таъминлаб бериш вазифаси юклатилган. Бу борада қадимги юнон файласуфи Арасту шундай деган эди: "Ҳар қандай давлат тузумида энг муҳими - бу қонунлар ва тартиб-қоидалар воситасида ишни шундай ташкил этишки, мансабдор шахслар қинғир йўл билан бойлик орттира олмасин. Давлат фаолиятининг барқарорлигини фақатгина коррупцияни бартараф этиш ҳисобидангина таъминлаш мумкин"[1].

Давлатда фуқаролар хавфсизлигини таъминланганлигини мазкур давлатдаги ҳокимият органлари, хусусан ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ходимларининг адолатли фаолияти билан боғланади. Шу маънода ҳуқуқ-тартибот органлари ходимларининг ноқонуний фаолияти фуқароларнинг давлат ҳокимиятига нисбатан эътирозининг кучайиши ва ишончсизлигининг ортишига сабаб бўлади.

Зеро, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ходимларининг асосий вазифаси ҳуқуқий тартиботни сақлаш, қонунни бузганларга нисбатан чора кўришдан иборат. Шу сабабли жиноятчиликка қарши кураш асосий вазифаси бўлган ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг ходимлари қонунни бузиб турсалар, бошқалардан қонунларни бузмасликни талаб қилиш қанчалик тўғри бўлади?

Фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш, жамоат тартибини сақлаш, шахс, жамият ва давлат хавфсизлигини таъминлаш, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ва профилактикаси бўйича республикада яхлит ҳуқуқий тизим яратилган бўлиб, унда ички ишлар органлари муҳим ўрин эгаллайди.

Қайд этиш лозимки, ўтган давр мобайнида ички ишлар органлари тизимини такомиллаштириш борасида кенг қўламли ишлар амалга оширилди. Айниқса, ички ишлар органларининг маҳаллаларда жамоат тартибини сақлаш, фуқаролар хавфсизлигини таъминлаш, ҳуқуқбузарликлар профилактикаси ва жиноятчиликка қарши курашиш учун ташкил этилган қўйи бўгинини ривожлантириш ва мустақамлаш бўйича салмоқли ишлар қилинди.

2017 йил 10 апрелдаги "Ички ишлар органларининг фаолияти самарадорлигини тубдан ошириш, жамоат тартибини, фуқаролар ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ишончли ҳимоя қилишни таъминлашда уларнинг масъулиятини кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикасининг ПФ-5005-сонли Фармонида кейинги йилларда ички ишлар органлари фаолиятида тўпланиб қолган жиддий камчилик ва муаммолар келтирилган бўлиб, улар тирасига порахўрлик ва хизмат мавқеини суиистеъмол қилиш ҳолатлари ҳали-ҳамон учраб турганлиги алоҳида таъкидлаб ўтилган[2].

Коррупцияга қарши курашиш тадқиқотлар маркази - халқаро Transparency International нодавлат ноитижорат ташкилоти ҳулосасига кўра, коррупцияга мойиллик жиҳатидан полиция органлари сиёсий партиялар ва фуқаролик хизматларидан кейин учинчи ўринда жойлашган[3]. Шунинг ўзи ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари соҳасида коррупциянинг мавжудлиги дунё миқёсидаги глобал муаммо эканлигидан далолатдир.

Мамлакатимизда сўнгги йилларда амалга оширилаётган суд-ҳуқуқ ислохотлари натижасида бугунги кунда давлат органлари тизимида коррупцияга қарши курашиш, жамоатчилик назорати институти, алоҳида ички ишлар органлари фаолиятини тартибга солиш соҳаларида қатор ҳуқуқий асослар ишлаб чиқилди ва энди олдимизда турган асосий вазибалардан юқорида келтирилган ҳужжатларнинг ишлаш механизмини жорий этиш бўлиб қолмоқда.

Жумладан, 2016 йил 16 сентябрда қабул қилинган "Ички ишлар органлари тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикасининг Қонуни[4]га кўра, ички ишлар органлари фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини, жисмоний ва юридик шахсларнинг мулкани, конституциявий тузумни ҳимоя қилиш, қонун устуворлигини, шахс, жамият ва давлатнинг хавфсизлигини таъминлаш, шунингдек ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ва профилактикаси каби вазибаларни бажарар экан, мана шу ҳуқуқни муҳофаза қилиш фаолиятида суиистеъмолликларга йўл қўймаслиги талаб этилади.

Шундай экан, ички ишлар органлари фаолияти устидан фуқаролар, нодавлат ноитижорат ташкилотлари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, оммавий ахборот воситалари ва бошқа фуқаролик жамияти институтлари томонидан амалга ошириладиган жамоатчилик назорати - фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатлари ҳимоя қилинишини ҳамда қонун ҳужжатлари талабларига ички ишлар органлари ва уларнинг мансабдор шахслари томонидан оғишмай риоя этилишини, улар ўз олдида турган ижтимоий-сиёсий, социал-иқтисодий, гуманитар ҳамда бошқа соҳалардаги вазифа ва

ваколатларни самарали амалга оширилишини таъминлашга қаратилгани билан долзарб аҳамият касб этади.

Зеро, Ўзбекистон Республикасининг 2018 йил 12 апрелдаги "Жамоатчилик назорати тўғрисида"ги Қонун[5]нинг 3-моддасида жамоатчилик назоратини амалга оширувчи субъектлар сифатида:

- Ўзбекистон Республикаси фуқаролари;
- фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари;
- қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда рўйхатга олинган нодавлат нотижорат ташкилотлари;
- оммавий ахборот воситалари эканлиги мустаҳкамланган.

Мазкур қонун нормасини рўёбга чиқариш механизмини шакллантириш мақсадидан келиб чиққан ҳолда ҳар бир субъектнинг ички ишлар органларида коррупцияга қарши курашишда ўз ваколати доирасида қандай ҳуқуқларга эгалигини батафсил таҳлил қилиш мақсадга мувофиқ.

Барчамизга маълумки, Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги шахс билан давлатнинг доимий сиёсий-ҳуқуқий алоқасини белгилаб берувчи мезондирки, бу алоқа уларнинг ўзаро ҳуқуқлари ва бурчларида ифодаланади. Ўзбекистон Республикаси ўз идоралари ва мансабдор шахслари орқали Ўзбекистон Республикаси фуқаролари олдида масъулдир, Ўзбекистон Республикасининг фуқароси эса давлат олдида масъулдир.

Ўзбекистон Республикасининг 1992 йил 2 июлдаги "Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги тўғрисида"ги Қонун[6]нинг 4-моддасига биноан Ўзбекистон Республикасининг фуқаролари сифатида қандай шахслар тан олиниши ҳуқуқий тартибга солинган.

Ўзбекистон Республикасининг 2013 йил 22 апрелдаги "Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари тўғрисида"ги қонун[7](янги таҳрирда)нинг 3-моддасида фуқароларни ўзини ўзи бошқариш органлари тушунчасига таъриф келтирилган бўлиб, унга кўра, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариши фуқароларнинг маҳаллий аҳамиятга молик масалаларни ўз манфаатларидан, ривожланишнинг тарихий хусусиятларидан, шунингдек миллий ва маънавий қадриятлардан, маҳаллий урф-одатлар ва анъаналардан келиб чиққан ҳолда ҳал қилиш борасидаги Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ва қонунлари билан кафолатланган мустақил фаолияти деб мустаҳкамланган.

Фуқаролар шаҳарчаларда, қишлоқларда, овулларда, шунингдек шаҳарлардаги, шаҳарчалардаги, қишлоқлардаги ва овуллардаги маҳаллаларда ўзини ўзи бошқаришга доир ўз конституциявий ҳуқуқини фуқароларнинг сайлов ҳуқуқлари кафолатларига мувофиқ фуқаролар йиғинлари (фуқаролар вакилларининг йиғилишлари) орқали амалга ошириши, қолаверса, фуқаролар жинси, irqи, миллати, тили, дини, ижтимоий келиб чиқиши, эътиқоди, шахсий ва ижтимоий мавқеидан қатъи назар, бевосита ёки ўзларининг сайланган вакиллари орқали ўзини ўзи бошқаришда тенг ҳуқуқларга эгалиги алоҳида норма сифатида тан олинган.

Ўзбекистон Республикасининг 1999 йил 24 апрелдаги "Нодавлат нотижорат ташкилотлари тўғрисида"ги Қонун[8]нинг 2-моддасида нодавлат нотижорат ташкилотлар тушунчасига таъриф берилган бўлиб, унга кўра, нодавлат нотижорат ташкилоти - жисмоний ва (ёки) юридик шахслар томонидан ихтиёрийлик асосида ташкил этилган, даромад (фойда) олишни ўз фаолиятининг асосий мақсади

қилиб олмаган ҳамда олинган даромадларни (фойдани) ўз қатнашчилари (аъзолари) ўртасида тақсимламайдиган ўзини ўзи бошқариш ташкилотидир, дея мустаҳкамлаб қўйилган.

Нодавлат нотижорат ташкилотлари жамоат бирлашмаси, ижтимоий фонд, муассаса шаклида ташкил этилиши мумкинлигини инобатга оладиган бўлсак, улар ҳам жамоатчилик назорати субъекти сифатида майдонга чиқади. Шундай экан, қонуннинг 11-моддасида берилган таърифга биноан, жамоат бирлашмаси деб, маънавий ёки бошқа номоддий эҳтиёжларни қондириш учун ўз манфаатларининг муштараклиги асосида қонунда белгиланган тартибда бирлашган фуқароларнинг ихтиёрий бирлашмасига айтилади.

Қонуннинг 12-моддасида эса жамоат фонди тушунчасига таъриф берилган бўлиб, унга кўра, жисмоний ва (ёки) юридик шахслар томонидан ихтиёрий мулкий бадаллар қўшиш асосида ташкил этилган, хайрия, ижтимоий, маданий, маърифий ёки бошқа ижтимоий фойдали мақсадларни кўзлайдиган, аъзолиги бўлмаган нодавлат нотижорат ташкилоти жамоат фонди деб эътироф этилади.

Ижтимоий, маданий ва бошқа нотижорат тусдаги вазибаларни амалга ошириш учун жисмоний ва (ёки) юридик шахслар томонидан тузилган нодавлат нотижорат ташкилоти муассасасанглиги қонуннинг 13-моддасида мустаҳкамланган.

Шунингдек, жамоатчилик назоратини амалга оширувчи субъект сифатида оммавий ахборот воситалари ҳам эътироф этилган. Ўзбекистон Республикасининг 1997 йил 26 декабрда қабул қилинган "Оммавий ахборот воситалари тўғрисида"ги Қонун[9]га кўра, оммавий ахборотни даврий тарқатишнинг доимий номга эга бўлган ҳамда босма тарзда (газеталар, журналлар, ахборотномалар, бюллетенлар ва бошқалар) ва (ёки) электрон тарзда (теле-, радио-, видео-, кинохроникал дастурлар, Интернет жаҳон ахборот тармоғидаги веб-сайтлар) олти ойда камида бир марта нашр этиладиган ёки эфирга бериладиган, қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда рўйхатга олинган шакли ҳамда оммавий ахборотни даврий тарқатишнинг бошқа шакллари оммавий ахборот воситаси дея мустаҳкамланган.

Миллий ва хорижий тажриба шуни кўрсатадики, жиноят ва бошқа ҳуқуқбузарликлар учун жавобгарликни кучайтириш, тезкор-қидирув фаолиятини амалга оширишда техника воситаларидан фойдаланиш, ҳуқуқбузарликни содир этган шахс устидан назоратни кучайтириш каби анъанавий чора-тадбирлар жиноятчилик даражасини камайтиришда ҳар доим ҳам қўшилган натижаларни бермапти. Бу эса, ўз навбатида, ҳуқуқбузарликлар профилактикасида янги иш услубларини қўллаш, аҳоли ва жамоатчилик билан яқин мулоқотни йўлга қўйиш, ички ишлар органлари фаолияти устидан жамоатчилик назоратини кенгайтириш лозимлигини кўрсатмоқда.

Нодавлат нотижорат ташкилоти жисмоний ва юридик шахсларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини, бошқа демократик қадриятларни ҳимоя қилиш, ижтимоий, маданий ва маърифий мақсадларга эришиш, маънавий ва бошқа номоддий эҳтиёжларни қондириш, хайрия фаолиятини амалга ошириш учун ҳамда бошқа ижтимоий фойдали мақсадларда тузилади.

Айнан нодавлат нотижорат ташкилотларининг ички ишлар органларида коррупцияга қарши курашишдаги ваколатлари "Нодавлат нотижорат ташкилотлари тўғрисида"ги Қонуннинг 7-моддасида мустаҳкамланган. Жумладан, ижтимоий ҳаётнинг турли масалаларига доир ташаббуслар билан чиқиш, давлат

ҳокимияти ва бошқарув органларига таклифлар киритиш, давлат ҳокимияти ва бошқарув органларининг қарорларини ишлаб чиқишда қонун ҳужжатларида назарда тутилган тартибда иштирок этиш ва ҳ.к. кабилар.

2017 йил 10 апрелдаги "Ички ишлар органларининг фаолияти самарадорлигини тубдан ошириш, жамоат тартибини, фуқаролар ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ишончли ҳимоя қилишни таъминлашда уларнинг масъулиятини кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикасининг ПФ-5005-сонли Фармонида ички ишлар органлари фаолияти устидан парламент ва жамоатчилик назоратининг янги тизими ўрнатилиши лозимлиги, жумладан, Олий Мажлис Сенати томонидан бир йилда икки марта Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазирининг ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ва профилактикаси ҳолати тўғрисидаги ҳисоботини эшитиш тартиби жорий этилиши ташаббуси асосида бир қатор норматив ҳужжатларга киритилган кўшимчалардан бири бу "Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари тўғрисида"ги қонунининг 11-моддаси мазмунига "ички ишлар органлари таянч пунктлари ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бўйича инспекторларининг ҳисоботларини белгиланган тартибда эшитиши" мазмунидаги норманинг киритилиши бўлди.

Айнан шунга ўхшаш норма "Жамоатчилик назорати тўғрисида"ги қонуннинг 14-моддасида ҳам алоҳида тартибда фуқаролар йиғини ички ишлар органлари профилактика инспекторларининг, жойлардаги таълим муассасалари раҳбарларининг ҳисоботларини эшитиши жамоатчилик назоратини амалга ошириш шакли сифатида мустақамланган.

"Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари тўғрисида"ги қонуннинг 16-моддасига асосан жамоатчилик назорати фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари томонидан қуйидаги шаклларда амалга оширилиши назарда тутилган:

тегишли ҳудудда қонунлар ва бошқа қонун ҳужжатларининг ижро этилиши ҳолатини ўрганиш;

тегишли чоралар кўрилиши учун давлат органларига мурожаат этиш;

давлат органлари ваколатига кирувчи ва ижтимоий аҳамиятга молик масалалар бўйича сўровлар юбориш.

Давлат органлари фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларига жамоатчилик назоратини амалга оширишда кўмаклашиши ва қонун ҳужжатларига мувофиқ уларнинг мурожаатлари юзасидан ўз вақтида чора-тадбирлар кўриши шарт.

Ўзбекистон Республикасининг 2017 йил 3 январдаги "Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида"ги Қонунининг 14-моддасига биноан фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органлари, нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқаролар ички ишлар органларида коррупцияга қарши курашишда қуйидаги фаолиятни амалга оширишлари мумкин:

коррупцияга қарши курашиш соҳасидаги давлат дастурларини ва бошқа дастурларни ишлаб чиқиш ҳамда амалга оширишда иштирок этиши;

аҳолининг ҳуқуқий онги ва ҳуқуқий маданиятини юксалтиришда, жамиятда коррупцияга нисбатан муросасиз муносабатни шакллантиришда иштирок этиши;

коррупцияга қарши курашиш тўғрисидаги қонун ҳужжатларининг ижро этилиши устидан жамоатчилик назоратини амалга ошириши;

коррупцияга қарши курашиш тўғрисидаги қонун ҳужжатларини такомиллаштириш юзасидан таклифлар киритиши;

коррупцияга қарши курашиш соҳасида давлат органлари ва бошқа ташкилотлар билан ҳамкорлик қилиш.

Оммавий ахборот воситаси ички ишлар органларининг фаолияти тўғрисида ахборот олишга доир сўров билан уларга оғзаки ёки ёзма шаклда (шу жумладан электрон ҳужжат шаклида) мурожаат этиш ҳуқуқига эга.

Оммавий ахборот воситасининг ички ишлар органлари фаолияти тўғрисида ахборот олишга доир, шунингдек мансабдор шахсларнинг интервьюсини ташкил этиш тўғрисидаги сўрови кўпи билан етти кун муддатда кўриб чиқилади. Агар оммавий ахборот воситасининг сўровини кўриб чиқиш ички ишлар органларининг ваколатлари жумласига кирмаса, сўров сўралаётган ахборотни тақдим этиш ўзининг ваколатига киритилган органга рўйхатдан ўтказилган кундан эътиборан уч иш куни ичида юборилади, оммавий ахборот воситаси эса бу ҳақда хабардор қилинади. Сўров рад этилган тақдирда, оммавий ахборот воситасига асосланган жавоб юборилади.

Юқоридагилардан келиб чиққан ҳолда, ички ишлар органлари фаолиятида коррупцияга қарши курашишда жамоатчилик назоратини кенгайтириш механизмини такомиллаштириш мақсадида қуйидаги таклифлар илгари сурилади:

биринчидан, ички ишлар органлари томонидан ҳудудда жиноятчилик ва унга қарши курашиш ҳолати, ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бўйича ишлар ва уларни такомиллаштириш йўллари ва усуллари масалалари юзасидан қарорларнинг ишлаб чиқиши ва қабул қилиниш жараёнларининг оммавий муҳокама ва эшитувларини ўтказиш;

иккинчидан, Ички ишлар вазирлиги (марказда) ва жойларда (ҳудудий бўлинмаларда) жамоатчилик маслаҳат кенгаши фаолиятини фаоллаштириш ва такомиллаштириш;

учинчидан, ички ишлар органлари профилактика хизматига ишга тайинлаш жараёнида жамоатчилик фикри ва маслаҳатининг тинглитиши ва инобатга олиниши амалиётини жорий этиш;

тўртинчидан, "Жамоатчилик назорати тўғрисида"ги қонунда жамоатчилик назоратини амалга оширувчи субъектларнинг антикоррупцион ваколатларини алоҳида мустаҳкамлаш;

бешинчидан, қонун ва лойиҳаларни қабул қилишда жамоатчилик фикрини инобатга олиш мажбурийлиги тўғрисида нормани киритиш;

олтинчидан, "Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида"ги Қонуннинг 3-моддасига (Асосий тушунчалар) "коррупцияга қарши курашиш" тушунчасини киритиш;

еттинчидан, хорижий мамлакатларнинг муваффақиятли тажрибасини ўрганиш орқали, давлат хизматчиларининг мулки ва даромадлари ҳақидаги маълумотларнинг очиқлигини таъминловчи тизим яратиш.

Хулоса ўрнида таъкидлаш лозимки, келтирилган таклифларнинг рўёбга чиқарилиши мамлакатимиз ички ишлар органларида коррупцияга қарши курашни такомиллаштиришга ҳисса қўшади.

Иқтибослар/Сноски/References

---

1. Аристотель. Сочинения. В 4 томах. М., - 1983. С - 456-547. (Aristotle. Writings V 4 to max. M. - 1983. С - 456-547.)
2. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2017 й., 15-сон, 243-модда. (Collection of legislation of the Republic of Uzbekistan, 2017, N 15, Art. 243.)
3. Долинко В.И. Проблемы коррупции в России и за рубежом // Российский следователь. 2012. №1. С. 37 (Dolinko V.I. Problems of corruption in Russia and abroad // Russian investigator. 2012. №1. Pp. 37)
4. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами", 2016 йил 26 сентябрь, 38-сон, 438-модда (Meeting of the legislation of the Republic of Uzbekistan dated September 26, 2016, article 38, article 438)
5. "Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами", 2018 йил 16 апрель, 15-сон, 304-модда (Law of the Republic of Uzbekistan "On the legal protection of breeding achievements" of April 16, 2018, article 304.)
6. Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1992 й., 9-сон, 338-модда (Bulletin of the Supreme Council of the Republic of Uzbekistan, 1992, No. 9, Article 338.)
7. "Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами", 2013 йил 29 апрель, 17-сон, 219-модда ("Collection of legislation of the Republic of Uzbekistan", April 29, 2013, No. 17, Art.)
8. Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари тўплами, 2004 й., 25-сон, 287-модда; 2007 й., 52-модда, 533-сон; 2008 й., 52-сон, 513-модда; 2012 й., 15-сон, 164-модда; 2014 й., 50-сон, 588-модда; 2016 й., 17-сон, 173-модда (Law of the Republic of Uzbekistan of 2004 No. 25, article 287; 2007, art. 52, Art. 533; 2008, No. 52, Article 513; 2012, No. 15, Article 164; 2014, No. 50, Article 588; 2016, Article 173, Article 173)
9. "Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами", 2007 йил, 3-сон, 20-модда. ("Laws of the Republic of Uzbekistan", 2007, No. 3, Article 20.)